

digitalnimi katastrskimi načrti, ki bi jih lokacijsko natančneje postavili v prostor s pomočjo digitalnih ortofoto načrtov.

Preveč ambiciozno!?

Morda tudi ne. Če bomo za geodetski projekt stoletja, ki naj bi trajal štiri do pet let, pridobili tudi sredstva Svetovne banke, potem bo to večje zagotovilo, da bomo za vodenje zemljiške politike v Sloveniji pripravili solidna izhodišča.

*Spraševala: Bojana Leskovar
Ljubljana*

Prispelo za objavo: 1997-12-05

Kratko poročilo z mednarodne delavnice FAO o vrednotenju kmetijskih zemljišč in gozdov v Gozdu Martuljku

20. in 21. novembra 1997 je v Sloveniji pod okriljem projekta FAO „Reforma katastra, upravljanja z zemljišči ter vrednotenja in obdavčenja“ potekala prva mednarodna delavnica. Projekt se je začel konec leta 1996 s podpisom pogodbe med FAO in Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Koordinatorstvo je bilo poverjeno Geodetski upravi Republike Slovenije pri Ministrstvu za okolje in prostor kot upravljalci in vzdrževalki zemljiškega katastra. K projektu sta pristopili še dve ministrstvi, zainteresirani za razvoj nove metode vrednotenja kmetijskih zemljišč in gozdov, in sicer Ministrstvo za finance in Ministrstvo za pravosodje. Dokončni dogovor med ministrstvi o vsebini projekta je bil sprejet marca 1997. Prva delavnica je bila namenjena analizi stanja, preverjanju predlogov domačih strokovnjakov za prenovo obstoječega sistema katastrske klasifikacije in vrednotenja kmetijskih zemljišč in gozdov v Sloveniji ter predstavitvi tujih izkušenj. Poleg aktivno sodelujočih se je delavnice udeležilo še okoli 40 povabljenih strokovnjakov iz različnih resorjev, povezanih s temo projekta. Ob otvoritvi je bil na delavnici prisoten tudi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, g. Ciril Smrkolj.

Prvi dan je bil namenjen predavanjem strokovnjakov FAO o metodah bonitiranja in vrednotenja kmetijskih in gozdnih zemljišč ter praktičnim izkušnjam Avstrije in Danske. Teoretično je bila razložena razlika med bonitiranjem kot točkovanjem oz. ocenjevanjem tal glede na njihove naravne proizvodne sposobnosti in vrednotenjem kot denarno izraženi (ekonomski) vrednosti zemljišč, ki poleg naravnih danosti za pridelavo upošteva tudi socioekonomske. Pri določanju davčne osnove za kmetijska in gozdna zemljišča se v svetu praviloma uporabljata dva principa. Prvi je vrednotenje po tržnih cenah (Danska, Velika Britanija), drugi pa po potencialni (Avstrija) ali

dejanski proizvodni sposobnosti tal, torej z upoštevanjem potencialne ali realne rente.

Drugi dan je bil namenjen predstavitvam stanja in predlogov rešitev, ki so jih pripravile strokovne skupine posameznih ministrstev ob pomoči zunanjih sodelavcev. Kot najbolj pereče probleme sedanjega stanja so izpostavili neažurnost vodenja sprememb rabe (katastrske kulture) v zemljiškem katastru, neprimerljivost podatka o kakovosti zemljišč (katastrski razredi) in s tem tudi podatka o katastrskem dohodku med različnimi katastrskimi okraji, nerealno nizko raven katastrskega dohodka glede na dejanski dohodek ter neprimernost sedanje metodologije za ugotavljanje katastrskega dohodka. Glede na to so bili zastavljeni kot glavni cilji projekta poenotenje katastrske klasifikacije na novih podlagah za celotno državo in oblikovanje nove metodologije za ugotavljanje katastrskega dohodka ter vrednosti kmetijskih zemljišč in gozdov. Zahtevano je bilo tudi, da je treba pripraviti rešitve, ki jih bo možno realizirati v treh do petih letih in to z razpoložljivimi podatkovnimi, finančnimi in kadrovskimi viri. Zaradi velikega števila različnih uporabnikov podatkov zemljiškega katastra z različnimi zahtevami (na katastrsko klasifikacijo in katastrski dohodek se sklicuje prek dvajset zakonov in več kot deset podzakonskih aktov z različnih področij) je bilo pripravljenih nekaj različnih predlogov rešitev.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je pripravilo dva ločena predloga metodologij. Prva metoda bi bonitirala naravne dejavnike, kot so tla, klima in relief, upoštevala tehnologijo glede na najboljšo možno rabo zemljišč in podatke o investicijah (npr. v trajne nasade). Kot vir informacij bi potrebovala digitalni zemljiški kataster, digitalne pedološke karte, digitalne meteorološke karte, digitalne ortofoto posnetke in register kmetij, torej baze, ki so šele v nastajanju in bodo realno na razpolago v osmih do desetih letih. Pridobljeni podatki o prostoru bi služili kot vhodne informacije za ekonomski proizvodni model, ki bi izračunal potencialni standardni dohodek posamezne kmetije. Ta bi se nato preračunal na parcelo in pretvoril v točke, s čimer bi relativno razvrstili vsa zemljišča glede na najkakovostnejše zemljišče v državi.

Drug predlog Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano rešuje le problem vrednotenja gozdov. Metoda ugotavlja proizvodno zmogljivost gozdnih rastišč s pomočjo že izdelanih informacijskih baz. Proizvodna zmogljivost rastišča upošteva potencialno količinsko proizvodnjo lesa, drevesno sestavo (potencialno ali dejansko) in pridelek glede na sortimente. Ob upoštevanju potrebnih materialnih stroškov in amortizacije bi bil rezultat povprečen potencialni dohodek.

Predstavniki Ministrstva za finance, katastrskih agronomov pri Geodetski upravi Republike Slovenije in Biotehniške fakultete so pripravili tretji predlog, ki temelji na uporabi že obstoječih podatkov vzorčnih parcel ter drugih parcel, ki so v postopku novih izmer v zadnjih letih pridobile potrebne informacije: o pedoloških lastnostih tal, vodnem režimu, kamnitosti, nagibu, ekspoziciji, klimi itd. S temi podatki bi lahko določili boniteto (potencial) vseh kmetijskih zemljišč in gozdov v državi. Podatke o dejanski rabi bi prevzeli iz sedanjega sistema. Na osnovi teh podatkov bi že razvit proizvodno-ekonomski model ob upoštevanju najekonomičnejše rabe za obdelovalna zemljišča in travinje oz. dejanske rabe za trajne nasade in gozd, izračunal potencialni

dohodek za vsako parcelo. Metoda bi omogočala, prek izračuna dobička oz. rente, z istim modelom tudi izračun potencialne vrednosti posamezne parcele. Projekt bi bilo mogoče v celoti izpeljati v dveh letih, potreba sredstva pa bi znašala okoli 43 milijonov tolarjev.

V okviru razprave je bil predstavljen še četrti predlog izboljšanja katastrske klasifikacije, ki ga je pripravil Oddelek za pedologijo na Biotehniški fakulteti. Prikazana je bila le metoda za bonitiranje zemljišč brez vrednotenja. Osnovo informacij bi predstavljale pedološke karte, ki so večinoma izdelane v merilu 1:25 000. Okoli 80 % jih je že v digitalni obliki. Če bi k temu priključili še digitalne ortofoto načrte, bi dobili celovito informacijo o prostoru, vključno z nagibom, nadmorsko višino in ekspozicijo. Rabo bi prevzeli iz satelitskih posnetkov merila 1:25 000. Rezultat bonitiranja bi bilo talno število oz. bonitetne točke, določene na ravni zaokroženih prostorskih (pedokartografskih) enot. Predvidevajo, da bi bil njihov pristop izvedljiv v sedmih do devetih letih.

Domača strokovna javnost v tej fazi še ni želela podpreti nobenega od predlogov. Tudi tuji strokovnjaki se niso opredelili za nobeno od predlaganih rešitev, opozorili pa so na prednosti in pomanjkljivosti posameznih predlogov. Na splošno so se jim predlogi domačih strokovnjakov zdeli prezapleteni in prekompleksni, z medsebojno neusklajenimi cilji. Predlagali so, da se v nadaljevanju poišče možnosti za njihovo poenostavitev ter za čim večjo uporabo že obstoječih podatkov.

Ob zaključku delavnice je bilo sklenjeno, da je s projektom smiselno nadaljevati. FAO naj bi v prihodnje sodeloval z enim ali dvema konzultantom s specifičnimi znanji pri oblikovanju konkretnih rešitev. Dogovorjeno je bilo, da tudi skupina FAO strokovnjakov pripravi svojo oceno delavnice in svoje predloge rešitev. Domači strokovnjaki pa naj bi v nadaljevanju projekta ob upoštevanju pripomb in predlogov z delavnice skupaj pripravili največ enega ali dva predloga metodologije, s katerima bi lahko šli v medresorska usklajevanja in tam poleg strokovne pridobili tudi politično podporo.

*mag. Neva Žibrik
Ministrstvo za finance, Ljubljana*

Prispelo za objavo: 1998-02-09

ISO 9001 – nagrada za kakovost

Nove razmere na trgu so zaradi preusmeritve slovenskega gospodarstva na zahtevne evropske trge marsikatero slovensko podjetje prisilile k drugačnemu načinu razmišljanja in pristopa k poslovanju. Zavedajo se, da brez kakovosti ne bo možno zdržati zahtevne tekme konkurenčnosti, ki se nam obeta v naslednjih letih. Kakovost največkrat povezujemo z znižanjem stroškov poslovanja, povečanjem dobička in celovito prenovo podjetja (re-engineering). Seveda je samoumevna želja kakovost v podjetju tudi verificirati. To storimo z implementacijo zahtev, ki jih predpisujejo standardi kakovosti. V Monolitu smo se odločili privzeti standard ISO 9001, ki je najkompleksnejši iz družine standardov ISO 9000 in pomeni obvladovanje kakovosti